

podlagi katoliške vere. Tudi vede ne izvzame. In zakaj bi jo? Saj še ni in ne bo nihče dokazal. Pač pa govorita zgodovina in trezno znanstveno raziskavanje, da more biti veren katolik ob enem tudi izvrsten znanstvenik. Seveda, ako bi smatrali razne teorije ošabnih in slavohlepnih učenjakov za dokazana dejstva, potem lahko naletimo na velika nasprotja med vero in vedo. A kaj takega pa ne naredi pameten in trezen mislec.

Kot navdušeni narodnjaki hočemo tudi delovati z vsemi močmi za trpeči slovenski narod. Ker so sovražniki vedno ljubejši, moramo si nabrusiti orožje tolikanj bolj in si pripraviti duha in srce, ker treba bo položiti marsikatero žrtev na oltar dejanske ljubezni do domovine. In da brez verske podlage ni možno delovati uspešno za narod slovenski, pričajo dogodki zadnjih dnij; kajti kdor zapusti pravo vodnico kat. ideje, zaide kaj hitro na egoistična in druga napačna pota. Slov. kat. dijaštvo še ni nikdar zapustilo svojih principov, katere je pripravljeno braniti vsekdar najodločnejše. Zato ni dvoma, da je ono voljno in tudi možno delovati za slovenski narod.

To naše delovanje bi bilo brezplodno in brez pravega cilja, ako ne bi šli med priproste kmete in delavce. To so mase našega naroda in te je treba dvigniti duševno in gmotno, da se odvrne, od črnogledih prorokov že tolikrat napovedani, propad Slovencev.

Tovariši, obračamo se posebno na Vas, abiturijentje! Pokažite, da imate tudi Vi smisel in resno voljo po teh načelih delovati in posvetiti vse svoje moči v blagor slov. naroda. Pridite in prepričali se bode, da so ravno katoliški dijakoni, ki ne blodijo za puhlimi frazami in praznim polovičarstvom, ki nikoli ne zatajé svojih principov, ki pa imajo resno voljo stopiti v zvezo s slovenskim narodom in delati v njegov prospah.

H komerzu pa povabimo tudi našo katoliško inteligenco in delavstvo. S tem pomagamo že nekoliko premostiti ono vrzel, ki jo je žalibože vsekali, sedaj že trhli, liberalizem med naše razumništvo in preproste trpina.

B. Vspored sestanka.

Pozdravni večer v torek, dne 26. avgusta ob 8. uri zvečer na vrtu gostilne pri »Zvezdi« (Krisch, preje Ferline), Cesarja Jožefa trg.

Govorica postaja vedno živahnejša in vsi sklenejo ostati. Kar se zasliši krik ljudij in tuljenje živine.

«Že prihajajo! So že tukaj! Pomoč! Rešite nas!» kriči ljudstvo. «Mi smo zgubljeni!»

«Kdo prihaja? Kaj se je zgodilo?» vpraša več glasov.

«Turki!» je odgovor. «Oni požigajo naše vasi, in mi smo jim le z naglostjo in težavo ušli.» Nato poženejo kmetje svojo živino v beg v gore. Nekateri imajo samo palico, drugi zveženj pod pazduho, zopet drugi voz z različnimi stvarmi. Vsak je pograbil v zadnji sili le to, kar je v naglici dosegel in zbežal, da reši sebe sužnosti ali smrti.

Meščani sprašujejo kmete, kateri jim pripovedujejo tako strašne reči o divjakih, da mnogo meščanov odbeži v hiše pripravljati se za beg.

Zdajci pridrvijo husarji na penečih konjih v mesto in dirjajo naravnost k mestni hiši, kje se je poveljnik Juričič posvetoval o obrambi mesta. Tu skočijo raz konj, nekateri ostanejo pri konjih, drugi gredo k poveljniku. Ljudstvo se gnjete krog vojakov, je sprašuje če že kmalo pridejo Turki, koliko jih je, in če je res vse zgubljeno.

Resno pogledujejo vojaki na množico. «Nič ni zgubljeno, ako Oggerska le en meč

Zborovanje v sredo 27. avgusta dopoldne: 1. Ob 8. uri zjutraj sv. maša pri Uršulinkah. 2. Ob 9. uri otvoritev shoda v veliki dvorani »Katoliškega doma« po predsedniku pripravljalnega odbora. 3. Volitev predsedništva. 4. Predavanja: a) Religija in morala, predava g. Fran Zajc, bogoslovec (Ljubljana); b) Homeopatija, predava g. Ivan Hubad, mediciner (Dunaj: »Danica«); c) Civilni zakon, predava g. Matija Lovrenčič (Dunaj: »Danica«).

Popoldne: a) Točno ob 2. uri v veliki dvorani »Katoliškega doma« sestanek prijateljev »Zore«; b) Ob 3. uri začetek predavanja: Vulkanizem, predava gosp. Fran Kolenc, naravoslovec (Gradec: »Zarja«); c) »Cerkvena uprava inkvizicije v svitu resnice in pravice«, predava g. Ivan Kozelnik, bogoslovec (Celovec).

Komerz zvečer ob 8. uri v gostilni pri »Zvezdi« (Krisch, preje Ferline), Cesarja Jožefa trg. Pri komerzu svira »Ljubljanska društvena godba«.

Skupni izlet v četrtek, dne 28. avgusta v romantični Vintgar. Odhod z gorenjskim vlakom iz južnega kolodvora ob 7. uri 5 min. zjutraj. Natančnejši program glede izleta se še razglasi na sestanku.

Politični ogled.

Rojstni dan svetlega cesarja se je obhajal po vsej Avstriji več ali manj slovesno, povsod pa je bilo poznati, da vživa Nj. veličanstvo veliko ljubezen pri vseh svojih mnogojezičnih narodih.

Nagodba z ogersko državo se ni dognana in kolikor se izvé, je bržkone ministra Körber in Szell ne doženetata ter bo torej treba, da sam svitli cesar razsodi o vprašanih, ki jih ministra ne moreta rešiti. Največ preglavice jima dela colnina.

Nemški konservativci se že pripravljajo na deželne volitve in upajo, da obdržé vse dosedanje poslance v kmečkih skupinah in si na Gor. Štajerskem še pridobé enega poslanca.

Cesarski namestnik v Inomostu, baron Schwarzenau, je dobil čast tajnega svetovalca Nj. veličanstva, menda zato, da ni prišlo do sprave med Nemci in Lahji. Misli se, da bi podlaga zanjo ne bila srečna.

Učiteljska zaveza je imela v Trstu svoje zborovanje. Vdeležila sta se ga tudi stebra napredne kranjske stranke, župan Hribar in dr. Tavčar. To pové dovolj, kak veter da je vlekel v tem zborovanju. Kakor se sodi

ima. In če pride mnogo sovražnikov zmagali je bomo», odgovarjajo vojaki v slabi madjarščini. «Tudi meščani naj se bojujejo, tudi oni imajo očetnjavo, tudi oni so obljubili zvestobo kralju!»

Mizar in kovač se spogledata in zovoljno pritrdita. Kovač odhiti v hišo, pa se kmalo vrne s steklenicami dobrega vina ter ga poda husarom: »Pijte tovariši! Od sedaj smo tudi mi vojaki! Naj živi kralj! Smrt Turkom! Sramota bojazljivcem!»

Husari se ponosno zravnavajo in zavpijejo: »Pogumni so zmiraj zmagali, Oggerska se nikogar ne boji!» Nato pijejo. V tem pridejo ostali iz hiše, zasedejo konje in oddirjajo kot vihar iz mesta. Le nekateri so ostali v mestu, da vzdržujejo red na cestah, kjer se nahaja vedno več beguncev.

Od balkona mestne hiše se oglasio trombe, kraljeve zastave se razobesijo, katere meščani radostno pozdravljajo. Juričič v poveljniškem oblačilu, spremljan od župana in mestnega beleznika stopi na balkon. Z rokami dá znamenje, da želi govoriti in kmalo zavlada grobna tihota. Vse oči se uprejo na junaško postavo hrvatskega poveljnika. Iz njegovih oči sija hrabrost in bojna odločnost, kar navduši slehernega.

«Meščani!» začne govoriti z zvenečim, močnim glasom, in njegove besede so donele

iz poročila, ni jim slo vse gladko. Primorski učitelji brž niso z »zavezo« in njenim glasilom zadovoljni.

V Zagrebu so se bila sešla hrvatska pevška društva. Narodna veselica je bila v Maksimiru sijajna. Izmed pevskih društev je bilo 33 odlikovanih.

Zanimivo štetje. V Rojanu pri Trstu je tržaški magistrat naštel 77 Slovencev, šolska statistika pa izkazuje samo slovenskih šolskih otrok 200. Tu se pač javno vidi, kako silovito se o številu Slovencev v Trstu in okolici »moti« tržaški magistrat.

Italijanski kralj bi kaj rad videl, da ga obišče kateri katoliški vladar v Rimu. Doslej ni imel tega veselja. Možno pa je, da mu to uslugo stori predsednik francoske republike, ni pa to še gotovo, kajti on, Loubet, se še ustavlja.

Samostanske ljudske šole zapira minister Combes na Francoskem še nadalje, toda ljudstvo se mu upira skorej povsod in tudi višji častniki se nočejo vdeleževati te krutosti in drug za drugim jemlje rajši slovo od vojaštva, kakor da se udajo ministru ter mu pomagajo katoliške šole zapreti.

Nemški cesar Viljem rad govori, a ima skorej vselej nesrečo v svojih govorih in jih mora semtertje preklicati ali tako razlagati, da bi ne bil tega rekel, kakor se je izprva objavilo.

Na Bavarskem je veliko jeze nemški cesar povzročil, ko je hotel sam dati 200.000 mark vladarju Luitpoldu, ki mu jih je deželni zbor odrekel, in sicer zato, ker še ni dal slova ministerstvu, ki vleče na protestantsko stran.

Švica gradi trdnjave ob avstrijski meji. Ob reki Lintk začela je Švica graditi nove trdnjave. Tamošnji uradni list sicer zatrjuje, da nima gradnje trdnjav drugega pomena, nego da se vojaki urijo v zidanju trdnjav. A tega mnenja pa niso drugi, posebno ne dunajski listi ter povdarjajo, da ima gradnja teh trdnjav važnejši pomen.

Ruski car misli odstopiti, ker se ne čuti varnega in nima moči, svoje skrivne sovražnike premagati. Naslednik bi bil Mihael Aleksandrovič. Ta novica ni verjetna.

Na Angleško je prišlo več burskih generalov in sprejema jih ljudstvo z zadovoljstvom. Toda ni verjetno, da se Buri tako hitro sprijaznejo z angleško nadvlado. Ne bode dolgo, ko zopet potegnejo meč in se poskušajo rešiti angleske sile.

Kitajci so dne 15. avgusta zopet posedli Tientsin in evropske čete imajo le nekatera mesta v svoji oblasti. Miru pa zato krščansko

kot mogočen grom, kot glas trombe, kliče v boj. «Meščani! velika nevarnost nam preti. Turška vojska je samo nekaj dni oddaljena, kmalo bo pred mestnim obzidjem ter bode zahtevala, da se predamo. Kot zvest služabnik svojega kralja, ki me je postavil za poveljnika v tem mestu, ne smem njegovega imetja nikomur dati, namreč ga braniti. In to hočem storiti! Na vas je toraj ležeče, da ohranite čast svoje domovine. Od sedaj naprej ste bojovníki za cerkev in kralja, za življenje in imetje. Zmaga ali sužnost — volite! Oboje vas zna doleteti!»

Meščani! Husari opazujejo vsako gibanje sovražnikovo. Jeden poslanec kliče poveljnika avstrijske armade na pomoč, in ako mi vi pomagate, upam z božjo pomočjo zadržavati sovražnika, in če ga je dvakrat večje število. Sedaj pa pojdite v cerkev, molite in prosite našega Gospoda Jezusa Kristusa in svetnike za varstvo in pomoč, potem pa hitite se oboroževati in utrjevati. Le pogum, in On, ki vlada celi svet, ne zapusti svojih, ki na njega zaupajo. On je vsegamogočen ter bo dal našim slabim močem zmago nad mnogo številnejšim sovražnikom ter podelil zmago tistim, ki varujejo znamenje sv. križa. Ali imate vero v našega Boga? —»

«Imamo!» odgovorijo vsi enoglasno; «za Gospoda, ki je za nas umrl ter nas tako

ljudstvo ne bode imelo, ker ga domače ljudstvo sila sovraži in ga kitajska vlada le pisano gleda.

Dopisi.

Gornja Radgona. Malo je menda ljudi na svetu, katerim bi ne ugajala godba ali lepo ubrano petje ter smelo rečem, da sem popolnoma prepričan, da je naš gornjeradgonski okraj eden med onimi, kateri je obdarovan v obilni meri z darovi muzikaličnih talentov. Opazovalec našega okraja se je gotovo prepričal, da pri nas mladina z velikim veseljem prepeva in gôde, da se je na naših lepih veselicah mnogo krasnih pesmic prepevalo in tudi mnogo milodonečih komadov udarjalo ob tamburici. Dragi rojaki, mili Slovenci ter prijatelji godbe in petja! Gornja Radgona je mejišče našega okraja ob Muri. Od jedne strani prežijo na nas kruti madžaroni in ob drugi strani drzni nemškutarji, katerim bi se srce smejalo od veselja, ako bi videli, da mi nazadujemo, da bi naše društveno življenje kmalo poplavila deroča Mura. Sklenili smo torej v Gornji Radgoni ustanoviti novi poraz za Nemce na slovenskem polju, kateri bi naj bil ponos in kinč gornjeradgonskega okraja, ki bi naj vzbujal v mladih srcih ljubezen in vnemo za slovensko pesem in godbo, za naš narod slovenski, in to nas je nagnilo, da kmalu zagleda novo društvo beli dan v Gornji Radgoni, ki se bo glasilo: »Slovensko pevsko in tamburaško društvo v Gornji Radgoni.«

Dragi Slovenci gornjeradgonskega okraja! Novo društvo bo torej za celi okraj. Tudi vsak drugi ima pravico pristopiti, kdor se le zamore vdeleževati skupnih vaj, koje se bodo vselej pravočasno naznanile gospodom pevovodjem v določenih krajih. Več nas bode, večja bode čast za naš okraj! Posebno pa moramo skrbeti, da si tudi vzgojimo svojo društveno godbo in ako dosežemo to, smemo biti ne samo mi, temveč vsak zaveden Slovenec ponosen na tako društvo! — Namen društvu bo, gojiti slovensko petje in godbo v gornjeradgonskem okraju ter prirejati poštene veselice v našem političnem okraju in tudi izven našega okraja. Pravila so že odposlana na c. kr. namestnijo v Gradec in nam naj bo torej sveta dolžnost, da se poprimemo z vso vnemo novega dela. Prosimo torej na tem mestu vrle gospode pevovodje od Sv. Jurija, Kapele in Antonja, naj nam

zveličal. Mi se hočemo vojevati, trpeti in če treba tudi umreti!

«Prisezite pri sveti zastavi očetnjave!» zakliče Juričič ter vzdigne zastavo.

Meščani padejo na kolena, vzdignejo desnico in zakličejo: «Mi prisegamo, da ne bomo nikdar zapustili našo zastavo in našega poveljnika!» Nato blagoslovi duhovnik prisegajoče, priporoči je v varstvo Materi Božji, sv. Štefanu in sv. Martinu.

In šli so v procesijah od cerkve do cerkve in potem domov pripravljat na obleganje mesta.

Juričič je izvedel, da se bliža čez 300.000 mož turške vojske in s 300 lahkimi topovi, ki mečejo večina kroglice velikosti gosjih jajc. «Čim gosteji je sovražnik», misli si hrabri Juričič, «tem gotovejše morajo zadeti moje kroglice.» Izvedel je tudi, da hočejo Turki napasti Dunaj. Začel je misliti, mu li bo mogoče zadrževati Turka tako dolgo, dokler se kraljeva vojska ne zbere. Akoravno pade Kisek ter občuti maščevanje barbarov, bo vsaj rešena država. Junak se je sklenil darovati, ali molčati je moral o tem pred prebivalci, da ne zgubijo poguma.

Juričič si izbere izmed meščanov 700 najmočnejših in najhrabrejših, je oboroži in porazdeli med izurjene husare ter odkaže vsakemu stolp ali zid, katerega ima braniti. Ostali morajo stražiti, zidovje in okop v dobrem stanu ohranjovati, strelbne potrebe

blagovolijo kmalo poslati imena in kateri glas da pevec poje, ter koliko tamburašev pristopi, da se potem naznanijo pesmi, katere bi pri otvoritvi skupno peli. — Ti pa, draga mladina našega okraja, naj ti srce igra od veselja, da boš imela svoje društvo, v katerem boš zamogla pod jedno zastavo korakati, ter buditi s svojim krepkim glasom mrzla srca za naš slovenski narod. Od Vas, vrli mladeniči iz Gornje Radgone, Sv. Jurija, Kapele in Sv. Antona, je mnogo odvisno, kako bo napredovalo naše novo društvo. Delajte torej z vso vnemo, da nas bode kot listja in trave! Zato pa »Naprej zastava Slave!« »Mi vstajamo in Vas je strah!« In ko bomo prvič skupno nastopili ter zapeli našo narodno pesem, smelo rečem, da nas bodo slišali tudi sosedje Radgončani!

Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
A delo in trud nam nebo blagoslovit!

Kapela pri Radgoni. Že dolgo časa ni bilo slišati popolnoma ničesar od Kapele; vse narodno delovanje je ponehalo. Kar presenetilo nas je bralno društvo, katero je priredilo po res precej dolgem odmoru dne 17. t. mes. veselico, katera je sijajno uspela. Za prireditve te veselice si je največ zaslug pridobil dični predsednik bralnega društva gosp. Zemljič; vrle narodne kapelske fante in dekleta je g. Čirič v kratkem času naučil več lepih pesmij in upamo, da bo g. Čirič tudi zanaprej vodil pevski zbor kapelski in delal na to, da se bo vsa naša mladina, katera ima toliko zmožnosti in veselja do petja, zbirala pri pevskih vajah. A da se je veselica sploh vršila, da so se igralke in igralci tako izborno vrlo izvežbali, za to gre največja hvala vrlemu slovenskemu učiteljstvu pri Kapeli, v prvi vrsti pa neumorni režiserki gospici Lj. Poljanec. Da se ljudstvo zanima za take veselice, je pokazala ogromna udeležba. Že pred napovedano uro pričetka je bil obširen vrt gostilne »pri zidu« ves prenapolnjen. Smelo lahko trdimo, da se malokatero društvo more ponašati s tako obilno udeležbo. Ko je pevski zbor dovršeno zapel par pesmij, je pozdravil g. Zemljič kot predsednik bralnega društva vse navzoče, omenil, da imamo goste od Sv. Križa in sicer navdušeno slov. mladino iz Vučjevesi, Bučečovec in Bunčan; nadalje iz Ljutomera in sicer večje število zastopnikov slov. akadem. fer. društva »Bodočnost«, iz Gornje Radgone, od Sv. Jurija na Ščavnici, od Sv. Antona, iz Petanec in posebno je omenil, da zavzema izmed navzočih Kapelčanov večina naša slo-

in živež donošati bojevalcem. Ženam in dekletam zaukaže imeti pripravljeno vrelo vodo in olje, ter streči starcem, bolnikom in ranjencem.

Tako pripravljen pričakuje junak sovražnika. Dne 9. avgusta se prikažejo prve čete pod vodstvom Ibrahim-paše, kateremu sledi sultan z glavno vojsko v daljavi tri dni hoda. Kmalo je bil Kisek obdan od vseh strani s Turki; na gričih so se razpostavili topovi. Grozno streljanje se prične. Grom sledi gromu, da se zemlja stresa in kroglice padajo na hiše kakor toča. Tri dni traja že streljanje in akoravno se brambovci pogumno branijo, jih je vendar mnogo pobitih po ulicah in hišah. Povsod se vidijo trupla in ranjenci; žalostni kriki polnijo zrak, prihajajoči iz ust žen in otrok, ki ne najdejo nikjer varstva pred morečimi kroglicami. In ta krik in stok povzroči pri brambovcih malodušnost, ker mu težko de, videti svoje v sili zapuščene. Tam prižvižga kroglica in predere prsi mlademu dekletu, ki nese svojemu očetu strelivo; nesrečni oče priskoči vzdigne mrtvo hčerko, kroglica prižvižga in oče se zvrne mrtev zraven mrtve hčerke. Mladenič odbija junško napade, zamolkel vsklik in evet življenja se zgrudi okrvavljen na tla. Daroval je mlado življenje domovini. Mamica, ki je baš prihitela, pade nezavestna na sina. Strašni trenutki vladajo v mestu. Pri vsakem koraku kosi smrt.

venska mladina, v prvi vrsti vrle kapelske mladenke. Ker ni bilo vreme ugodno in je vedno polagoma deževalo, ni bilo mogoče gledaliških iger uprizoriti tako, kakor bi se dalo pri lepem vremenu, moral je tudi odpasti slavnostni govor. Prva igra — Lurska pastarica — se je igrala izborno; med vsemi igralkami pa sta svoji ulogi najbolje rešila Otilija, grofinja Eleonora in Bernardka. Pri drugi igri — Pravica se je izkazala — je žel berač (slovenski mladenič Kralj) zaslužen priznanje; med ostalimi igralci, kateri so vsi izvrstno pogodili svoje vloge, se je odlikoval Abraham (slovenski mladenič Korošec). Ko se je zapelo še več mičnih pesmic, je bila veselica končana; pričela se je prosta zabava, katera se je vršila deloma v gostilni »pri zidu«, večinoma pa v narodni gostilni g. Divjaka. V gostilni pri zidu je govoril g. modroslovec Pušenjak o pomenu izobrazbe za slovenski narod in povdarjal, da je dolžnost vsakega, se po dokončani ljudski šoli še naprej izobraževati, ter priporočal ustanovitev zimskih poučnih tečajev, kakor ustanovi kmetijska zadruga na Cvenu kmetijsko-poučni tečaj v zimi, in kakor se tudi snuje poučni tečaj v Konjicah. Le tedaj, ako bo naš narod dovolj izobražen, je povdarjal govornik, vedel bo razločevati svoje prijatelje od svojih neprijateljev, le tedaj bo spoznaval vrednost dobrih knjig in časopisov in tedaj bo delal vsak na to, da lažnjivi prerok »Štajerc« izgine iz vsake hiše. Nato se je licitirala jedna palica v korist družbe sv. Cirila in Metoda in se nabrala lepa svota za to prekoristno vseslovensko družbo. V gostilni gosp. Divjaka je govoril g. modroslovec Majžer o pomenu bralnih društev. Vršile so se tudi napitnice; napilo se je delavnemu predsedniku bralnega društva, gosp. Zemljiču, kateri najbolj deluje na to, da bi gornjeradgonski okraj res kmalu pokazal slovensko lice, napilo se je našemu vrlemu učiteljstvu, napilo se je bralnemu društvu in se mu želel procvit, napilo se je za slovensko petje navdušenim kapelskim mladeničem in mladenkam ter njih vodju, napilo se je tudi vrlemu narodnemu ženstvu, katero tako neustrašeno stopa na dan. Prosta zabava, pri kateri je pevski zbor kapelski zapel več mičnih pesmij, je trajala pozno v noč. A nekaj neljubega ne smemo zamolčati. V gostilno k g. Divjaku so prišli razgrajati in izzivat trije kmetski fanti nasprotne stranke (baje v to najeti, kakor je eden izmed njih sam priznal) in s tem motili zabavo. Zapomnite si to! Kaj takega se ne bo več zgodilo; bralno društvo bo prihodnjic že v naprej storilo korake, da taki ljudje ne dobe pristopa.

Sklepajoč svoje poročilo o tej vrlo dobro uspeli veselici bralnega društva, pozivam isto, naj deluje še v bodoče z vsemi močmi za dosego cilja, katerega si mora postaviti vsako bralno društvo: izobraziti slovenski narod in mu tako zagotoviti boljše uspehe, kakor do sedaj, na političnem, kulturnem in gospodarskem polju.

V. P.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Katoliško slovensko politično društvo „Sloga“ v Središču priredi v nedeljo, dne 24. avgusta 1902 ob 3. uri popoldne svoj izvanredni občni zbor, pri katerem poročata gg. poslanca dr. Miroslav Ploj in dr. Rosina. Slovenci vdeležite se v obilnem številu, da izrazite poslancema svoje težnje in želje. — Po shodu je veselica v gostilni g. Jožefa Šinko v Središču, pri kateri svira godba središke požarne brambe.

Osebnosti. Realni profesor v Gradcu g. Ivan Papež je šel v pokoj in dobil tem povodom naslov šolskega svetnika. — Gosp. Fran Roš, pomožni uradnik pri okrajnem